

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Vtrùm Deus semper velit & faciat optimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO XXXII.

De rectitudine Divina Voluntatis.

SECTIO PRIMA.

Vtrum Deus semper velit, & faciat optimum.

I. Sermo non est de necessitate physica, sed moralis.

UO AD necessitatem physicam nullus est dubitandi locus: fide enim certum est, Deum in operando ad extra, esse physicè liberum, plenèque esse in ipsius potestate nullam omnino creaturam producere: unde non parvam Deo labem aspergeret is, qui illum in operibus ad extra, physicè liberum non esse assereret. Quæstio itaque procedit de necessitate morali, utrum nimirum, licet physicè possit Deus facere contrarium, semper tamen de facto faciat optimum, ita ut moraliter facere nequeat contrarium: sicut homo, etsi physicè possit, moraliter tamen non potest vitare omnia peccata venialia.

II. Notandum quod, Deum melius seu optimum facere, duobus modis posse intelligi, nempe vel cum majore bonitate & sapientiâ, vel ex parte objecti materialis, ita ut per ea quæ producit, magis ostendantur attributa & perfectiones divinæ, & ex majore rerum excellentia Dei virtus clarius eluceat. Primo modo non procedit quæstio; Deus enim, quicquid facit, æquali facit bonitate & sapientiâ, summâ nimirum, quæ vel esse, vel cogitari potest.

III. Notandum secundò, duplicem esse rerum seriem: in quibusdam enim certo & determinato modo non invenitur optimum, ut in diversis individuis sub eadem specie, vel in diversis speciebus sub eodem genere contingit, in quibus abitur in infinitum, nec ullus potest terminus assignari. Aliæ verò res sunt, in quibus assignari potest optimum, in contradictoriis nimirum, in quibus res est melior suo contradictorio, seu negatione sibi oppositâ: mundus, exempli gratiâ, est melior negatione mundi, Incarnatio negatione Incarnationis, & sic de cæteris.

IV. Prima itaque sententia affirmat, quamvis in primâ rerum serie, in quibus nimirum dari nequit optimum, sed quacunque re productâ, perfectior & perfectior produci potest in infinitum; docet, inquam, hæc sententia, quamvis in his Deus non faciat optimum, in aliis tamen rebus in quibus designari potest optimum, semper ab eo optimum fieri, idque morali necessitate, ac tam certò, ut contrarium nunquam contingat. Hanc sententiam docet P. Granado hic, Tom. 2. tract. 2. disp. 3. atque insuper, Deum, si hoc sensu non faceret semper optimum, non fore Deum.

V. Contraria nihilominus sententia omnino mihi videtur amplectenda. Dico itaque cum Suarez 3. part. Tom. 1. disp. 4. sect. 2. fine, & Relezione de libert. Divinâ, Disp. 1. sect. 1. num. 8. Vasquez 1. parte, Disp. 107. & 3. part. Disp. 1. numero 18. Valentia, Tom. 1. disp. 1. quæst. 25. punct. 3. §. 8. se-

quitur quindò. Tannero 3. p. Disp. 1. quæst. 2. n. 45. Lugo de Incarn. Disp. 2. sect. 1. num. 9. Arriaga 1. part. Disp. 27. sect. 2. & aliis: dico, inquam, Deum nec facere semper, nec ullâ etiam morali necessitate teneri ad faciendum optimum, seu illud quod ex parte objecti materialis est melius.

Hæc videtur aperta mens S. Thomæ; quæstione enim 25. a. 6. docet posse Deum, rebus à se factis meliores producere. Et ad primum, cum objectum illic fuisset, Deum posse facere aliquid melius, quàm fecit; in hæc verba respondet: *Si ly melius sit nomen, verum est: qualibet enim re potest facere aliam meliorem. Si verò ly melius sit adverbium, & importet modum ex parte facientis, sic Deus non potest facere melius quàm sicut facit: quia non potest facere ex majore sapientiâ & bonitate.* Ergo juxta mentem Sancti Doctoris, ex parte rerum factarum Deus non semper facit optimum.

Respondet P. Granado, solum velle S. Thomam, potuisse Deum facere meliora accidentaliter, non substantialiter, seu quoddam melioribus ornare potuisset accidentibus. Contrâ primò: ergo juxta S. Thomam, potuisset Deus creâsse meliora accidentia: ergo in accidentibus non facit optimum. Contrâ secundò: S. Thomas art. illo sexto citato, corpore, in fine, absolute docet posse Deum res alias creare, iis quas fecit, præstantiores: *simpli- citer, inquit, loquendo, qualibet re à se factâ potest Deus facere aliam meliorem.*

Quando ergo Sanctus Doctor ibidem asserit, non posse Deum facere res meliores substantialiter, non est sensus, non posse eum producere substantias, iis quas producit, perfectiones, sed solum vult (ut se illic explicat) non potuisse Deum hominem substantialiter perfectiorem facere, aliam scilicet ei differentiam substantialem adjiciendo, sic enim non esset homo, sed in aliam substantiam transfret. *Sicut, inquit, non potest facere quaternarium majorem, quia si esset major, jam non esset quaternarius, sed alius numerus.* Species siquidem, juxta Philosophum, sunt sicut numeri. Licet etiam ad tertium asserat Universum, rebus quæ in eo sunt suppositis, non posse esse melius ob summam, quæ inter res omnes invenitur, proportionem & harmoniam, *Potest tamen, inquit, Deus alias res facere, vel alias reddere istis rebus factis: & sic esset illud Universum melius.* Ergo constans est sententia S. Thomæ, Deum non facere optimum.

Clarius hoc idem ostenditur, nempe ex mente S. Thomæ, Deum non semper facere optimum: siquidem S. Doctor 3. p. q. 1. & 3. corp. disertè pronunciat, Incarnationem divini Verbi ita dependentem à lapsu Adami & peccato decretam fuisse, ut nisi homine peccante, facta omnino non fuisset: & ad hoc ipsum citat S. Augustinum, estque communis Patrum sententia, ut, Deo dante, in materiâ de Incarnatione ostendam, ergo juxta S. Thomam, sola excellentia Mysterii, & quoddam Incarnatio sit melior quàm negatio Incarnationis, non necessitat Deum moraliter ad ponendam Incarnationem, cum secundum ipsum, stante totâ excellentiâ & perfe-

VI. Docet S. Thomas Deum non semper facere optimum.

VII. In accidentibus Deus non semper facit optimum.

VIII. Quo sensu dicit S. Thomas, Deum non posse facere res perfectiores substantialiter.

IX. Clarius ostenditur, S. Thomam negare, Deum semper facere optimum.

& perfectione Incarnationis, adhuc si homo non peccasset, non fuisset posita Incarnatio, sed illius negatio: à fortiori ergo falsum est quod ait P. Grano citatus, Deum scilicet, si non poneret Incarnationem, non fore Deum, cum quantumvis non peccasset homo, fuisset Deus, & tamen juxta S. Thomam non fuisset Incarnatio. Confirmatur: S. Thomas libro primo cont. Gen. cap. 80. docet Deum nullà ratione teneri creaturas ullas eligere, cum ab iis, ne quidem ad melius, pendeat; ergo à fortiori non tenetur ex necessitate morali ad eligendas; semper & producendas creaturas meliores.

Alius S. Thomae locus ad hoc probandum.

X. Probatur hæc sententia primò ex Scripturâ: variis quippe locis Incarnationem divini Verbi ait fuisse opus meræ misericordiæ, etiam supposito humani generis lapsu: sic ad Rom. 5. v. 8. *Commendat, inquit Apostolus, charitatem suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus, Christus pro nobis mortuus est.* Item Joannis 3. v. 16. dicitur: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret &c.* Deinde ad Ephesios 2. v. 4. *Deus qui dives est in misericordiâ, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo &c.* Ubi, cum opus redemptionis nostræ vocet S. Paulus nimiam charitatem, & ex divitiis infinite misericordiæ Dei ac bonitatis dicat procedere, certè à necessitate, non physica tantum, sed etiam morali, immunem esse ostendit, longèque magis liberum Deo, multòque facilius fuisse, quàm homini cupiam vitare omnia venialia, ergo non eandem necessitatem habet Deus ad ponendam Incarnationem, quam homo habet ad peccandum aliquando venialiter; ergo nullà morali necessitate tenetur Deus ad Incarnationem, sicque nec ad faciendum optimum.

XI. Secundò hoc idem probatur ex Patribus, qui id sapius non obscure affirmant. Præ reliquis clarè loquitur S. Augustinus, tum alibi, tum libro 13. de Trin. cap. 10. his verbis: *Parum est, inquit, ut istum modum, quo nos per mediatorem Dei & hominum Christum IESUM Deus liberare dignatur, asseramus bonæ & divinæ congruam dignitati, verum etiam ut ostendamus, non alium modum possibilem Deo desuisse, cuius potestati cuncta equaliter subjacent.* At verò si solà libertate physica, & non morali posset Deus alia media præter Incarnationem adhibere, ita ut si hanc non adhiberet, non esset Deus, potestati ejus cuncta equaliter non subjacerent, ut videtur manifestum. Sicut, exempli gratiâ, quis dicit equaliter esse in potestate hominis alicujus vitare omnia peccata venialia, ac semel visitare infirmum, quamvis ad utrumque habeat potestatem physicam: ergo solus defectus libertatis moralis impedit quo minus omnia sint equaliter in nostrâ potestate: ergo idem præstabit in Deo, & consequenter juxta S. Augustinum moralis hæc necessitas ad faciendum optimum in Deo non reperitur.

Res hæc declaratur exemplo.

SECTIO SECUNDA.

Ratione ostenditur, Deum nullà morali necessitate teneri ad faciendum optimum.

I. PROBATUR itaque primò, Deum non semper facere optimum: certum enim est, potuisse

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Deum, mundum multò perfectiorem creasse eo, quem de facto creavit, longè scilicet alias & perfectiores rerum species, corpora item simplicia, & id genus alia, homines etiam majore sapientiâ, virtute & sanctitate præditos, &c. qui proinde mundus, non materialiter tantum, sed formaliter fuisset eo, qui nunc est, perfectior, utpote qui attributa & perfectiones Dei, Omnipotentiam, Bonitatem, & Sapientiam perfectius ostendisset.

Perfectiorem mundum potuisset Deus creare, quàm sit præsentis.

Dices, in his non datur optimum, cum alius semper & alius dari mundus queat perfectior, sicque procedi potest in infinitum. Contra primò: Deus non univit sibi hypostaticè naturam Angelicam, cum tamen in hoc non abeatur in infinitum, meliorque sit illa unio quàm ejus negatio; ergo etiam in iis in quibus non datur processus in infinitum, non facit optimum. Contra secundò: Sicut mundi alii sunt hoc perfectiores, ita & innumerati sunt isto imperfectiores: licet ergo non hunc mundum, tantà individuorum & specierum varietate distinctum, sed alium longè imperfectiorem, paucis scilicet speciebus & individuis instructum, & exiguo loci spatio circumscriptum, imò unam tantummodo creaturam produxisset Deus, adhuc fecisset optimum, cum eodem modo pro exiguo illo mundo aut creaturâ argui possit, sicut arguunt hi Auctores in præsentis, nempe cum procedi in mundis possit in infinitum, Deum creando hunc, fecisse optimum.

II. Nil refert in mundis non dari optimum, sed procedi posse in infinitum.

Ex quo ulterius sequitur, quantumvis paucas creaturas fecisset Deus, adhuc tamen eum facturum fuisse optimum, etiam si nullas ferè ex illis, quæ in hoc mundo de facto continentur, species produxisset. Quòd si quis contendat, has species creari debuisse, quia inde magis elucet Dei potentia, idem dici poterit de infinitis aliis speciebus possibilibus, quæ iis, quas de facto Deus creavit, sunt perfectiores. Imò secundum hunc philosophandi modum, ut Deus censeretur fecisse optimum, debuisset tot mundos diversos creasse, quot nunc creavit diversas species, cum in iis longè magis Dei Sapientia & Potentia eluceret, magisque in ejus gloriam cederent.

III. Ulterius ostenditur, non ob stare, quòd in mundis non datur optimum.

Probatur Conclusio secundò: Melius ex parte objecti fuisset, ut omnes salutem consequerentur: licet namque in eo casu non fuisset iustitia exercita per pœnam pro peccatis admisis inflictam, melius tamen fuisset compensata per sanctitatem & salutem omnium, præsertim cum jam centesima hominum pars non salvetur, sed in inferno Deum sint blasphematuri, qui alioqui cum æternum laudarent: gloria autem Dei extrinseca est, ut cognoscatur & ametur à creaturâ rationali. Confirmatur primò: Melius sine dubio civitati illi esset aut regioni, in qua nulli forent latrones aut malefici, sed unusquisque leges & statuta Republicæ sanctè servaret, quàm ubi furta, homicidia, adulteria, & alia hujusmodi vitia reperiruntur.

IV. Melius ex parte objecti fuisset, si omnes fuissent salvati.

Confirmatur secundò: Quis neget, pulchriorem multò & præstantiorem eam esse domum, ubi omnia aptè concinnata, rectòque ordine sunt disposita, quàm sit illa quæ unam tantum partem rectè habet ordinatam, cætera autem absque ullo ordine jacent; ubi scilicet parietes diruti sunt, portæ ac fenestræ fractæ, &c. Deinde, cum gloria sit clara cum laude notitia, non minorem Deus gloriam extrinsecam fuisset consecutus ex eo quòd per visio-

Declaratur exemplo à creati desumpto.

V. Ostenditur ulterius, melius esse, ut omnes salventur.

P ncia